

1. PERUSTIEDOT KOHTEESTA	
1.1. Maisema-alueen nimi	Karvianjoen kulttuurimaisema
1.2. Maisema-alueen uusi nimi	Karvianjokilaakson kulttuurimaisema
1.3. Kunta	Kankaanpää ja Honkajoki
1.4. Pinta-ala	7 864 ha
1.5. Aikaisemmat inventoinnit [tekijä, vuosi, arvo]	RKY1993: Karvianjoen kulttuurimaisema (Kynnärjärvi), Karvianjoen kulttuurimaisema Lauri Putkonen, 2005, Satakunnan arvokkaat kulttuurimaisemat: Hapuan kulttuurimaisema Kynnärjärven kulttuurimaisema, Karvianjoen kulttuurimaisema, Vatajankylän kulttuurimaisema, Pitkälän jokimaisema, Paastonkylän kulttuurimaisema, Pappilankylän kulttuurimaisema, Lankoski, Karvianjoen kulttuurimaisema välillä Patokoski - Lahdenperä ja Rakennuskoski - Jyllinkoski kulttuurimaisema.
1.6. Päivitysinventoijan nimi	Jenny Alatalo
1.7. Päivitysinventoinnin pvm	Maastopäivä 17.4.2013
1.8. Arkistointipaikka	
2. MAISEMAMAAKUNTA JA -SEUTU	
2.1. Maisemamaakunta ja -seutu [Mietintö 66/1992]	Lounaismaa / Pohjois-Satakunnan järviseltu ja Suomenselkä
2.2. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys]	Pohjois-Satakunnan järviseltu
2.3. Kuvailuteksti [Lyhyt kuvaus maisemamaakunnan ja -seudun tyypillisistä piirteistä]	Lounaismaan maiseman peruselementit vaihtelevat rikkonaisesta saaristosta ja kumpuilevista, osittain paljastuneista kallioalueista laajoihin tasaisiin, viljaviin savikkoalueisiin, joilla lukuisat joet kiemurtelevat. Pohjois-Satakunnan Lounaismaa vaihtuu kohti Suomenselän karuja vedenjakaja alueita. Seudun verraten metsäistä yleisilmettä elävöittävät monet järvet. Savikoita on alueella niukalti joidenkin pienehköiden jokien varsilla, eivät maanviljelyn edellytykset ole yhtä hyvät kuin muualla Lounaismaalla. Alueella olevia peltomaisemia elävöittävät niiden sijainti järvien ja jokien rantamilla. Verrattain harva asutus on sijoittunut pääasiassa pienten jokien laaksojen tuntumaan. Suomenselän karuus näkyy alueen pohjoisosassa, suoalueiden lisääntymisenä selänteiden notkelmissa.
3. LUONNON OMINAISPIIRTEET	
3.1. Maa- ja kallioperä	Kallioperältään alue on suurimmaksi osaksi graniittia. Kynnärjärven pohjoispuolelta Vatajankylän pohjoispuolelle kallioperä on grandodioriittia, tonaliittia ja kvartsidioriittia. Maaperältään viljellyt alueet ovat suurimmaksi osaksi hienojakoista maalajia eli hienoa hietaa ja hiesua. Alueen etelä osassa hienojakoisen maalajin reunoilla on suurimmaksi osaksi sekalajitteista maalajia eli moreenia ja paikoin myös kalliomaata. Pohjoisosassa hienojakoisen maalajin reunoilla on edellisten lisäksi paljon karkearakeista maalajia eli soraa, hiekkaa ja karkeaa hietaa. Pieni savialue sijaitsee Antilan ja Kuivakankaan välissä ja Marjakeidaan alue maaperältään on turvetta.
3.2. Vesistöt ja ranta-alueet	Kauhajoen pikkujärvistä alkunsa saava Karvianjoki on 110 kilometriä pitkä ja laskee kolmena haarana Selkämereen Merikarvialla, Ahlaisissa ja Porissa. Joen vesi on runsasravinteista humusvettä, jota tekevät ruskeammaksi ja hieman happamammaksi soilta jokeen laskevat vedet. Pohjankankaalta jokeen laskevat sivupurojen vesi on hyvälaatuista ja tekevät joen veden keskimäärin välttäväksi. Karvianjoen vieressä oleva Kynnärjärvi saa vetensä Pohjankankaan lähteistä. Järvi on rehevä, vaikka sen läpi virtaa paljon pohjavettä. Karvianjoki kulkee alueen peltoalueiden. Kankaanpään puolella ranta-alueet ovat alavia ja osin tulvanalaisia. Yläjuoksulla joen varret ovat usein jyrkkiä sekä hyvin puustoisia. Karvianjoki mutkittellee syvässä uomassa ja sen varrella kasvavien puiden latvat ovat muun maaston korkeudella. Karvianjokeen yhtyy monia pienempiä jokia, luomia ja ojia, kuten Pukanluoma, Kodisjoki ja Paholuoma. Karvianjoen vesistöä voidaan pitää Pohjois-Satakunnan tärkeimpänä vesistönä ja alueellisena luonnonvarana.

3.3. Luonnonhistorian erityspiirteet	Alueen risteää kaksi murroslaaksoa eli kallioperän murtumalinjan muodostamaa laaksojaksoa, jotka seudullisesti jatkuvat hyvinkin pitkiä matkoja. Murroslaaksot ovat alueen matalimpia kohtia ja yhdessä Hämeenkaan ja Pohjankankaan kanssa muodostavat alueen maisemalle rungon. Luode-kaakko -suuntainen pitkä murroslaakso kulkee alueen halki ja sen varrelle ovat syntyneet mm. Kynnärjärvi, Kankaanjärvi, Ruokojärvi, Kuolemainen ja Vihteljärvi sekä Karvianjoki sekä siihen laskeva Aumanoja. Karvianjoki suuntaa murroslaaksojen risteyskohdassa pienempään, koillinen-lounas -suuntaiseen murroslaaksoon, joka kulkee alueen länsipuolelta.
3.4. Kasvillisuustyypit	Honkajoki sijoittuu kasvimaantieteellisessä aluejaossa keskiboreaalisen Pohjanmaan vyöhykkeen etelärajalle ja Kankaanpää sijoittuu samalle alueella pääosin, mutta myös eteläboreaalisen Pohjanmaan rannikkomaan vyöhykkeeseen. Metsätyypiltään alue on keskiboreaalista havu-metsätyyppiä. Jokivarren luonnontilaiset tai lähellä luonnontilaa olevat alueet ovat usein monilajisia lehtoja ja lehtomaisia kankaita, vaikka suuri osa näistä on muutettu viljaviksi pelloiksi.
3.5. Arvokkaat luontokohteet	Karvianjoki välillä Lankoski-Jyllinkoski, Pukanluoma, Karvianjoen kosket ovat Natura 2000-alueita. Rajamaan luonnonsuojelualue (määräaikaisesti rauhoitettu), Sillanpää ja Vanhatalon nimiset yksityisten mailla olevat luonnonsuojelualueet Pukanluoman varrella. Koukunkylän alueella on neljä arvokasta kallioaluetta. Muuta Anne?
3.6. Eläimistö ja kasvilajisto	Karvianjokilaaksossa elää runsas linnusto, joista pääosa pesii joenvarressa. Muuttomatalla olevat linnut pysähtyvät lepäämään ja ruokailemaan koko Karvianjokilaakson alueella; sen pelloille, metsäsaarekkaisiin ja reunavyöhykkeisiin. Arvokkain alue linnuston kannalta on Paattikoskelta Ala-Honkajoille. Kynnärjärvi on valtakunnallisesti arvokas lintujärvi. Alueella pesii ja ruokailee useita uhan-alaisia lintulajeja, kuten sinisuohaukka. Vahokosken ranta-alueella ja Paholuomassa elää uhanalainen liito-orava. Lähdevetisissä puhtaissa puroissa (latvapuroissa) elää mm. luontaista kantaa oleva tammukka eli purotaimen, jota on myös istutettu vesistöön. Uhanalaisen jokihelmisimpukan elinympäristö sijoittuu Rakennuskoskelle. Uhanalaisista kasveista alueella tunnetaan ketoneidonlukko.
3.7. Ilmasto	Seudulla vuoden keskilämpötila on +3,5 - 4 °C ja vuotuinen sademäärä 650 - 700 mm. Terminen kasvukauden pituus on 165-170 vrk. Vallitsevat tuulet puhaltavat etelästä ja lounaasta Kankaanpään alueella ja Honkajoella vuotuisessa tuulijakautumassa etelä- ja kaakkoistuulet ovat vallitsevia. Pienilmastollisesti kylmiä alueita ovat rinteet, jotka suuntautuvat luoteeseen, pohjoiseen tai koilliseen, koska niillä auringon lämmittävä vaikutus on pienin ja pohjoisesta puhaltavat kylmät tuulet. Avointen viljelyalueiden laidat ovat usein tuulisia ja siten pienilmastollisesti metsäisiä alueita viileämpiä. Laaksoihin muodostuu alueita, joissa pienilmasto on muita alueita kylmempi. Etenkin kosteilla soisilla ja turveperäisillä alueilla ilmasto on viileä. Kylmä ilma laskeutuu maaston alimmille kohdille ja paikoin muodostuu ns. kylmänilmanjärviä, joihin kertynyt kylmä ilmassa ei pääse poistumaan alueelta maastonmuotojen tai tiheän puuston takia. Karvianjoen rannat ovat kylmiä alueita. Honkajoella eri tuulien suunnat aiheuttavat tuulisuutta jokilaaksoa pitkin pohjoiseen.

3.8. Maisemarakenne	Karvianjokilaakson muodostuu murroslaaksoista sekä kankaiden välissä kumpuilevista pienpiirteisistä, metsäisistä moreeniselänteistä. Seutu on hyvin metsäistä ja metsätalouteen liittyvät elinkeinot ovatkin seudulla tärkeässä asemassa. Koska savikoita on vähän ainoastaan joidenkin pienehköjen jokien varsilla, eivät olosuhteet ole niin suotuisat maanviljelylle kuin muualla Satakunnassa. Peltojen vähäisyydestä huolimatta maisema-alueella toistuvat pienet kumpuilevat peltokuviot maisemassa melko taajaan. Peltomaisemat sijaitsevat jokien läheisyydessä, valtaosa sijaitsee murroslaaksoissa. Murroslaaksoihin on kallioperän syvään murtumaan kertynyt paksultti hienojakoista maa-ainesta, joten näillä alueilla maaperä on viljavampaa kuin moreenikerrosten päälle muodostuneilla ohuilla ja pienialaisilla savi- tai hiesukerrosalueilla. Alue on verrattain harvaan asuttua ja olemassa oleva asutus on sijoittunut useimmiten pienten jokien ja laaksojen tuntumaan. Myös torppariasutuksen ja pika-asutuksen vaikutus on nähtävissä metsäkumilla. Karvianjokilaakson sijoittuu maisemamaakuntien vaihtumisvyöhykkeelle. Eteläinen osa kuuluu Lounaismaan ja pohjoinen Suomenselän maisemamaakuntaan. Maisemassa se näkyy ehkä viljelyalueiden / jokilaakson peltojen muutoksena kumpareisemmasta tasaisemmaksi.
4. KULTTUURISET OMINAISPIIRTEET	
4.1. Arkeologinen kulttuuriperintö	Karvianjokilaakson alueella tunnetaan noin 20 muinaisjäännettä, joista 17 on kivikautista asuinpaikkaa, kaksi ajoittamatonta kivirakennetta ja yksi historiallisen ajan kulkuväylä.
4.2. Maiseman kulttuurihistoria	Karvianjokilaakso asutettiin jo esihistoriallisella ajalla. Erätalouden aikana alueella toimi ikaalislaisten eräalueina. Kynnärjärven talo on ensimmäinen, josta on tietoa ja se on perustettu 1620-luvulla. Honkajoella oleva Kodesjoensuun tila on perustettu vuonna 1693. Jo 1700-luvulta on tietoa maisema-alueella ja Ala-Honkajoella olleesta pysyvästä asutuksesta. Karvianjokilaakson asutuksen tihentyessä elinkeinot muuttuivat. 1700-luvun lopulla jokilaaksonalueella ollut asutus sai elantonsa karja- ja metsätalouden tuotteiden myynnistä. Suomen sodan, jälkeen Karvianjoella oli tärkeä merkitys tervan valmistuksessa ja puutavaran uitossa Merikarvialle ja Poriin. Kaupankäyntiä helpotti 1830-luvulla rakennettu tie Kankaanpäästä Noormarkkuun. Myyntitalouden lisäksi jokilaakson alue oli omavaraistaloutta. Agraarisuus oli alueelle leimaa antava piirre aina 1950-luvulle asti. Alueella rakennettiin sahoja ja myllyjä vilkkaasti 1800-luvun lopulta 1900-luvulle asti. Tukinuitto päättyi Karvianjoessa 1950-luvulla. Kynäsjärven kuivatus alkoi 1800-luvun lopussa ja sen vaikutti vielä 1900-luvun puolivälissä järven lähialueisiin. Syntyneillä vesijättömailla harjoitettiin maanviljelyä. Historiallinen, jo 1800-luvun puolivälissä käytössä ollut tiestö on edelleen osittain alkuperäisillä sijoillaan. Vanha Pohjanmaantie ja Karvianjoen länsirannan Koukuntie ovat pääosin alkuperäisellä paikallaan. 1800-luvun lopulla pohjoiseen vievä pääliikenneväylä siirtyi joen itäpuolelle ja Honkajoenkeskusta sai suoran tieyhteyden Karviaan. Peltoala on moninkertaistunut 1800-luvun puolivälistä 1926-luvulle tultaessa. Joen varressa oli vielä 1850-luvulla runsaasti niittyjä, mutta 1920-luvulla niiden
4.3. Maiseman kannalta merkittävät elinkeinot	Maanviljely sekä metsätalous.
4.4. Rakennettu ympäristö	Karvianjokilaakson vanha rakennuskanta on keskittynyt historiallisten teiden varsille ja uudempi nykyisen päätien tuntumaan. Rakentaminen on suhteellisen väljää ja keskittynyt metsän-, peltojen ja uomien tuntumaan. Metsäiset saarekkeet on rakennettu. Alueella säilynyt vanhin rakennuskanta on 1800-luvun lopulta.
4.4.1. Alueelle tyypillinen ja perinteinen asutustyyppi	Asutus on keskittynyt teiden varsille, joen varteen sekä peltojen ylärinteille metsien reuna-alueille. Vanha paikoin runsaasti olevaa rakennuskanta edustaa tyypillistä perinteisessä asussa säilynyttä talonpoikaisarkkitehtuuria Karvianjokilaaksossa.
4.4.2. Nykyisen asutuksen suhde muinaisjäännettönsä sijaintiin	Muinaisjäännekset sijaitsevat nykyisen asutuksen läheisyydessä.
4.4.3. Rakennetun ympäristön inventoinnit	RKY1993 alueet: Karvianjoen ja Karvianjoen (kynnärjärven) kulttuurimaisema Maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristöt 2005: Hapuan kulttuurimaisemat, Kynnärjärven kulttuurimaisema, Karvianjoen kulttuurimaisema, Vatajankylän kulttuurimaisema, Pitäjänkosken jokimaisema, Paastonkylän kulttuurimaisema, Pappilankylän kulttuurimaisema, Lankoski, Karvianjoen kulttuurimaisema välillä Patokoski - Lahdenperä ja Rakennuskoski - Jyllinkoski kulttuurimaisema.

4.4.4. Muita maiseman kannalta merkittäviä rakennuksia ja rakenteita	Honkajoen kyläkuvaa hallitsee vanha puukirkko, joka on rakennettu vuosina 1804-1810. Jokirannassa sijaitsee Lankosken vanha talonpoikaistila, jonka pitkä päärakennus on vuodelta 1770 ja museokäytössä oleva mylly vuodelta 1878. Lähelle siirretty vanha lainamakasiini on vuodelta 1852. Pappilankylän yhdistyskäytössä oleva pappilarakennus on rakennettu vuonna 1899. Lankoskella joen varressa on säilynyt käyttökuntoinen 1800-luvun alussa rakennettu myllyrakennus. Myllykokonaisuuteen kuuluva pato ja myllyjuopa ovat myös säilyneet. Honkajoen kirkonkylän puinen jugendtyylinen koulu on rakennettu vuonna 1919. Pukanluoman yli johtava yksikaarinen kivisilta on vuodelta 1898. Vatajankosken Sähkö on perustettu vuonna 1926 ja samalta ajalta on kosken varrella oleva sementtinen voimalaitos, mylly sekä voimalaitoksen hoitajan asunto. Nykyinen voimalaitos on vuodelta 1951. Vatajankylän kokonaisuuteen kuuluu myös vuodelta 1947 oleva vanha koulu. Muuta?
4.5. Perinnemaisemat	Hongankylässä on kolme erityistuella olevaa lohkoa. Kavokosken laidun (kaksi osanen) M+, Tarhasaaren kallioketo, Seppälän haka, Antinluoman jokivarsiniitty P+ ja Kiviojan laitumet (kaksi osanen).
4.6. Identiteettitekijät, symbolitekijät	Hapuan kylän maisema-alueen keskellä oleva pieni kohouma tunnetaan Piiskurinmäen rangaistuspaikkana. Muuta?
4.7. Matkailu- ja virkistyskäyttö	Kynärjärven alueelle on suunniteltu ulkoilureitti. Veneväylä/melontareitti kulkee Karvianjoen läpi.
4.8. Kuvailu, kulttuuripiirteet	Karvianjokilaakso edustaa hyvin jokivarren pitkään viljeltynä viljelymaisemaa vanhoine rakennuksineen. Paikoin paikallista talonpoikaisarkkitehtuuria edustaa rakennuskantaa on säilynyt runsaasti, kuten Patokoski-Lahdenperän alueella. Asutus on keskittynyt peltojen ylärinteille teiden varrelle, harjanteille, alavimmille alueilla metsäsaarekkeisiin tai joenvarteen. Vanhaa rakennuskantaa on säilynyt tasaisesti koko jokilaakson alueella. Kynärjärven alueella on vesijättömaanleimaava maisema-alue. Uudisrakentaminen on yleensä keskittynyt pääteiden varteen, mutta myös peltojen reunavyöhykkeille eli perinteisille asuinalueille. Paikoin uudisrakennukset/uudisrakentaminen erottuvat maisemasta suurine talousrakennuksineen ja perinteisistä rakennuspaikoista eroavina kohtina. Alue edustaa Pohjois-Satakunnan järvisuudun ja hyvin säilynyttä joenvarren kulttuurimaisemaa, missä verrattain harva-asutus on sijoittunut pääasiassa joen laakson tuntumaan.
5. MAISEMAKUVA	Karvianjoen maisema-alue edustaa Pohjois-Satakuntalaista jokilaaksomaisemaa, jolle on tyypillistä kuivat hiekkakankaat, laajat suoalueet, paikoin laakeat ja toisaalta jylhät seudut. Laaksoa rajaavat metsäiset, hajanaiset ja soistuneet selänteet. Selkeämpänä maisemasta nousevat laaksoa rajaamaan monet kankaat laakson kummallakin puolella esim. Hirvikangas, Pieksukangas ja Pyykangas. Laakson pohjalta nousevia kumpareita esiintyy Rajasalonselän alueella. Karvianjokilaakso on arvokasta maisema- aluetta, jossa on kulttuurimaisema-alueiden lisäksi useita merkittäviä yksittäisiä kohteita. Maisemaa hallitsee avoin maalaismaisema viljeltyineen peltoineen ja tilakeskuksineen. Avoimen laakson reunoja rajaavat mäkien rinteiden havupuumetsiköt. Laakson pohjalla virtaa lehtipuuston reunustama Karvianjoki kapeana luomana. Jokeen liittyy mutkittelevia, kapeita ja puustoisia luomia. Maisemakuvassa vaihtelua tuovat pienet metsäsaarekkeet, joen mutkat, kallioalueet ja pienet kylät ja pihat laakson korkeimmilla kohdilla.

6. RAJAUS	Karvianjokilaakso maisema-alueeseen kuuluu etelässä Hapuan kylään kumpuileva laaksomainen viljelymaisema, joka liittyy Kynnärjärven vesijättömaiseseen viljelylaaksoon. Tämän jälkeen maisema-alue seuraa laakson muotojen mukaan pohjoiseen päin ottaen mukaan reunavyöhykkeitä. Vatajakosken ja Kuivakankaan välisellä alueella maisema-alue on kapea ja rajaa koskemaan lähinnä jokea sen varrella olevia peltoja. Kuivakankaanjälkeen aukenevat tasaiset laajat joenvarren viljelyaukeat, jotka kaareutuvat joen mukaan kiertäen turvetuotanto alueena olevan Marjasuon. Karvianjokeen laskevan Kodisjoen varrella ovat Honginnevan peltoalueet liittyvät myös maisema-alueeseen. Katkon kylän alueella maisema-alue keskellä on Kallionmäki ja Heiskanmäki. Jyllinkosken kohdalla alue jatkuu pohjoiseen Lauhalaan ja aina kunnanrajalle saakka. Idässä maisema-alue päättyy Vahokoskeen. Karvianjokeen laskevan Pikkujoen kummallakin puolella olevia peltoja Pukarajärven lehtomaiseen metsään asti kuuluu maisema-alueeseen.
7. KUVAILUTEKSTI	Karvianjokilaakson on muodostunut murroslaaksoista sekä kankaiden välissä kumpuilevista pienpiirteisistä, metsäisistä moreeniselänteistä. Murroslaaksoihin on kallioperän syvään murtumaan kertynyt paksult hienojakoista maa-ainesta, minkä johdosta niillä maaperä on viljavampaa kuin moreenikerrosten päälle muodostuneilla ohuilla ja pienialaisilla savi- tai hiesukerroksilla. Karvianjokilaaksossa toistuvat pienet kumpuilevat peltokuviot maisemassa melko taajaan. Karvianjokea ei paikoin näy, koska se kiemurtelee syvällä lehtomaisen puuston keskellä paikoin syvällä uomassaan ja välillä muun maaston kanssa samalla tasolla. Peltomaisemat sijaitsevat jokien läheisyydessä ja valtaosa pelloista laskevat jokea kohti. Pelloista laajimmista alueista valtaosa sijaitsee murroslaaksoissa. Karvianjokilaaksoon liittyvät Kodisjoen ja Pikkujoen tasaiset peltolakeudet eroavat muuten kumpuilevasta ja vaihtelevasta joenvarren viljelymaisemasta. Karvianjokilaakso asutettiin jo esihistoriallisella ajalla. Alueelta tunnetaan monia kivikautisia asuinpaikkoja. Erätalouden aikana alueella toimi ikaalislaisten eräalueina. Kynnärjärven talo on ensimmäinen, josta on tietoa ja se on perustettu 1620-luvulla. Honkajoella oleva Kodesjoensuun tila on perustettu vuonna 1693. Jo 1700-luvulta on tietoa maisema-alueella ja Ala-Honkajoella olleesta pysyvästä asutuksesta. Karvianjokilaakson asutuksen tihentyessä elinkeinot muuttuivat. 1700-luvun lopulla jokilaakson alueella ollut asutus sai elantonsa karja- ja metsätalouden tuotteiden myynnistä. Suomen sodan, jälkeen Karvianjoella oli tärkeä merkitys tervan valmistuksessa ja puutavaran uitossa Merikarvialle ja Poriin. Kaupankäyntiä helpotti 1830-luvulla rakennettu tie Kankaanpäästä Noormarkkuun. Myyntitalouden lisäksi jokilaakson alue oli omavaraistaloutta.
8. ARVIOINTI	
8.1. Arvoluokka	Maakunnallinen
8.2. Arviointiteksti	Alue on edustaa Pohjois-Satakuntalaista joenvarren kulttuurimaisemaa parhaimmillaan, jossa yhtenäisimmät peltoalueet sijoittuvat Karvianjoen varteen syntyneille savikoille kapeahkona ketjuna. Koko Karvianjoen varren alueella on säilynyt rakennusperintöä, joka on sijoittunut maisemaseudulle tyypillisesti joenvarren tuntumassa olevien teiden varteen. Alueella harjoitetaan maanviljelyn lisäksi karja- ja metsätaloutta.
9. LIITTEET	
9.1. Karttaliitteet	
9.2. Valokuvat	